

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

KURUCU - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 28174/02)

Kararın Özet Çevirisi

STRASBOURG

15 Temmuz 2005

İşbu karar Sözleşmenin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (28174/02) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı Mehmet Kurucu'nun (Başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 27 Mayıs 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Şanlıurfa barosu avukatlarından Y.Karataş tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

Başvuran 1944 doğumludur ve Şanlıurfa Birecik'te ikamet etmektedir.

27 Mart 1999 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (İdare) Birecik Barajı'nın yapımı için başvuranın arazisini istimlak etmiştir.

İdarenin bilirkişi heyeti sözkonusu arazinin bedelini 16.928.540.000 T.L. olarak belirlemiş ve bu miktar başvurana istimlak sırasında ödenmiştir.

Başvuran kamulaştırma bedelinin yetersiz olduğu gerekçesiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 30 Haziran 1999 tarihli kararı ile, 29 Nisan 1999 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte idarenin ek bedel olarak 22.897.097.998 T.L. ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını 22 Kasım 1999 tarihinde onamıştır.

13 Aralık 2001 tarihinde İdare tarafından başvurana 56.377.595.398 T.L. ek istimlak bedeli ödenmiştir.

HUKUKA DAİR

I. EK 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE DAİR

Başvuran, ödenen ek istimlak bedelinin Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetersiz kalması nedeniyle gelir kaybına uğradığından şikayetçi olmakta ve Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümete göre başvuran tarafından icra takibi başlatılmadığı için AİHS'nin 35. maddesinde öngörüldüğü gibi iç hukuk yolları tüketilmemiştir.

AİHM, adli bir süreç sonunda Devlet karşısında alacaklı konuma gelen bir kimsenin tazminat alabilmesi için icra takibi başlatılmasının şart koşulmasının, Mahkeme içtihatları uyarınca uygun bulunmadığını hatırlatır (*Metaxas-Yunanistan*, no: 8415/02, § 19, 27 Mayıs 2004, ve *Karahalios-Yunanistan*, no: 62503/00, § 23, 11 Aralık 2003). Sonuç olarak Hükümet'in bu itirazı kabuledilemez bulunmuştur.

AİHM, yerleşik içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adı geçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

B. Esasa Dair

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen *Akkuş* kararı, s. 1317, §§ 30-31, ve *Aka* kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını incelemektedir. Mahkeme, yerel merciler tarafından ek istimlak bedelinin geç ödenmesi hususunun mülkiyet sahibinin gelir kaybına neden olan idareye yükleneceği tespitini yapmaktadır. Bu gecikme sözkonusu sürecin etkinliğini daha da artırmıştır ki bu durumda Mahkeme, kamu yararının zarureti ve mülkiyet haklarının korunması bakımından başvuranın özel bir görev üstlendiği görüşündedir.

Sonuç olarak Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuran yürütülen yargı sürecinin uzunluğunun AİHS'nin 6 § 1 maddesini ihlal ettiğinden şikayetçi olmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHM sözkonusu şikayetin AİHS'nin 35 § 3 maddesine göre açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğine kanaat getirmiştir. Başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır.

B. Esas Hakkında

Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ulaşılan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 50.515 Euro'ya denk düşen maddi zarara uğradığını ileri sürmekte, rakam telaffuz etmeksizin uğradığı manevi zararın tazmin edilmesini talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Akkuş* kararında (sözü edilen, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) belirlenen ilgili ekonomik hesaplama yönteminin uygulanacağına itibar ederek başvurana maddi tazminat olarak 7.360 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

Manevi zarara gelince AİHM, olayların mevcut koşulları gözönünde bulundurulduğunda ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olacağına karar vermiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM önünde yapmış oldukları masraf ve harcamalara ilişkin 2.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

Mahkemeye sunulan unsurlar ve bu yöndeki içtihadı doğrultusunda AİHM, başvurana masraf ve harcamalara ilişkin toplam 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin Ek 1 no'lu Protokolünün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1 maddesine yönelik yapılan şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi zarar için tek başına adil bir tazmini *oluşturduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf olarak, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin başvurana;
 - i. maddi zarar için 7.360 (yedi bin üç yüz altmış) Euro;
 - ii. masraf ve harcamalara ilişkin 500 (beş yüz) Euro *ödemesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddelerine uygun olarak 15 Temmuz 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

